

> Retouradres Postbus 20011 2511 AE Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De staatssecretaris, de heer R.W. Knops
Postbus 20011
2500 AE Den Haag

Toezichtsraad BIT

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2511 AE Den Haag

Contactpersoon

toezichtsraadbit@minbzk.nl

Datum 26 november 2018
Betreft Externe evaluatie BIT

Geachte heer Knops,

In deze brief geeft de Toezichtsraad haar visie op de recentelijk uitgevoerde evaluatie zoals bepaald is in het Instellingsbesluit. In het Instellingsbesluit tijdelijk Bureau ICT-toetsing (BIT) van 10 juli 2015 is in artikel 6 de evaluatie van het BIT als volgt geregeld:

- het functioneren van het BIT wordt een jaar na inwerkingtreding van dit besluit en vervolgens telkens na twee jaar, geëvalueerd;
- de evaluaties worden, in opdracht van de Toezichtsraad BIT, uitgevoerd door een onafhankelijke instantie;
- de evaluatierapporten worden aan de Minister voor Wonen en Rijksdienst gezonden, die deze stukken, vergezeld van een kabinetsstandpunt, aan de Tweede Kamer van de Staten-Generaal zendt.

Een jaar na inwerkingtreding van het besluit is het functioneren van het BIT geëvalueerd door het externe bureau Noordbeek B.V. met een rapportage gedateerd 9 november 2016.

Op 24 augustus 2018 heeft de Toezichtsraad opdracht gegeven aan het externe bureau Andersson, Elffers, Felix, Organisatie en Informatica Adviseurs B.V. (hierna AEF) om een evaluatie van het BIT uit te voeren in het tweede halfjaar 2018.

De Toezichtsraad heeft AEF gevraagd om onder meer in haar rapportage te betrekken:

- de mate waarin opvolging van de BIT-adviezen plaatsvindt;
- het aansluiten van de rapportages van het BIT bij het verwachtingspatroon van de leden van de Tweede Kamer;
- het niet aanmelden van projecten bij het BIT;
- het geven van een visie op de organisatorische plaats en de continuering van het BIT.

Het eindrapport is op 22 november ontvangen.

De door AEF uitgebrachte evaluatie samen met deze oplegnotitie dient gezien te worden als de periodieke rapportage van de Toezichtsraad over het tweede halfjaar van 2018 conform artikel 5 lid c van het instellingsbesluit.

De Toezichtsraad bedankt de onderzoekers van AEF voor de open en constructieve wijze waarop zij de evaluatie hebben uitgevoerd. In het algemeen kan de Toezichtsraad kan zich goed herkennen in het beeld dat door het AEF-rapport wordt geschetst over het functioneren van het BIT en in de door het AEF gegeven aanbevelingen.

In het navolgende geeft de Toezichtsraad haar visie op de in het rapport gegeven aanbevelingen. De aanbevelingen zijn letterlijk overgenomen uit het rapport zoals weergegeven op pagina 6 van de management samenvatting en geclusterd in drie thema's. De visie van de Toezichtsraad visie dient gelezen te worden in het licht van artikel 5 lid 2 van het instellingsbesluit te weten het streven naar het borgen en stimuleren, van de kwaliteit, onafhankelijkheid en effectiviteit van het BIT waarmee de Toezichtsraad een open en constructieve samenwerking ervaart.

Organisatie BIT

Aanbeveling 1: Haal het besluit over een eventuele verlenging van het BIT naar voren. Dit is van belang om de continuïteit van het bureau te garanderen en te voorkomen dat de hooggekwalificeerde medewerkers door onzekerheid over de toekomst voortijdig vertrekken.

De Toezichtsraad onderschrijft deze aanbeveling. In het instellingsbesluit is in artikel 8 aangegeven dat het BIT stopt per 30 juni 2020. De Toezichtsraad is van mening dat, mede op basis van het bevindingen uit het AEF-rapport, het niet te verwachten is dat het BIT op dat moment overbodig is geworden.

Aanbeveling 5: Vergroot (in overleg met het ministerie van BZK) de ondersteunende capaciteit binnen het BIT, vooral daar waar het gaat om bedrijfsvoeringsondersteuning. Zet de vrijvallende capaciteit van huidige medewerkers in voor het uitvoeren van toetsen.

Aanbeveling 6: Maak een analyse van de kosten en baten van een grotere rol van het BIT in het uitdragen van de geleerde lessen en bepaal hiervan welke aanvullende inspanningen eventueel gewenst zijn. Vertaal deze inspanningen naar de omvang van de formatie van het bureau.

De Toezichtsraad onderschrijft aanbeveling 5 en 6. Bij het volwassen worden van een organisatie passen deze twee aanbevelingen volledig. Door het uitbreiden van de ondersteunende capaciteit neemt de toetsingscapaciteit van het BIT toe.

Aanbeveling 7: Scherp de richtlijnen om de onafhankelijkheid van medewerkers te borgen aan, door deze in meer detail uit te werken. Breng ook de formele procedures die gelden voor situaties waarin de onafhankelijkheid van medewerkers in het geding dreigt te komen, nog eens onder de aandacht van medewerkers. Agendeer dit thema in de Toezichtsraad.

De Toezichtsraad neemt deze aanbeveling mede in het licht van een eventuele personele uitbreiding van het BIT over en zal toezien op het opvolgen ervan. De

Toezichtsraad hecht eraan te melden dat tot nu toe geen schendingen van de onafhankelijkheid van de medewerkers van het BIT zijn geconstateerd.

Aanbeveling 8: Verbreed op termijn het profiel van de Toezichtsraad door hier ook een persoon in op te nemen met ervaring binnen de Rijksoverheid. Doe dit op een natuurlijke wijze door gebruik te maken van het moment dat de termijn van een van de huidige leden van de Toezichtsraad afloopt.

De Toezichtsraad verschilt hierin van mening met de onderzoekers omdat dit in tegenspraak zou zijn met artikel 5 lid 4 van het instellingsbesluit. In dit artikel vindt juist uitsluiting plaats van personen met veel ervaring in de Rijksoverheid door te stellen:

Voor benoeming als lid komen niet in aanmerking ambtenaren of andere personen, werkzaam onder verantwoordelijkheid van een minister of een publiekrechtelijke zbo.

De gedane aanbeveling is toegelicht op pagina 24 van het rapport.

De Toezichtsraad bevestigt dat geen sprake is van recente werkervaring binnen de Rijksoverheid maar dat de leden van de Toezichtsraad door het hebben van enerzijds vroegere werkervaring binnen de Rijksoverheid en anderzijds door het verrichten van audit, consultancy en/of advies werkzaamheden voor de Rijksoverheid over voldoende kennis van de Rijksoverheid beschikken.

Aanmelden van projecten

Aanbeveling 2: Continueer de recente initiatieven om de aanmelding van projecten te verbeteren. Monitor het effect daarvan en besluit eind of aanvullende initiatieven nodig. Overleg in dit kader met de CIO's over de omgang met openstaande definitiekwesties.

Aanbeveling 3: Ga gebruik maken van het recht om projecten op eigen initiatief te toetsen, vooral in situaties waarin ministeries op al te flagrante wijze onder BIT-toetsing uit willen komen. Het gebruik van dit recht draagt bij aan de verdere versterking van het gezag van het BIT.

De Toezichtsraad onderschrijft aanbeveling 2 en 3 volledig. Het streven moet zijn dat alle projecten daadwerkelijk worden aangemeld bij het BIT ook al zou dit, gedreven door de beschikbare capaciteit, leiden tot een risico-gestuurde aanpak van de toetsing. Binnen het BIT wordt momenteel onderzoek gedaan naar de wijze waarop een dergelijke aanpak kan plaatsvinden en welke selectie- en toetsingscriteria daarbij van belang zijn.

Naast het feit dat een betere definitie van in aanmerking komende projecten een positieve invloed kan hebben op de volledigheid van de aanmeldingen van de projecten is het ook aan te bevelen andere toetsende instanties zoals de Auditdienst Rijk en de Algemene Rekenkamer te betrekken. De druk van signalering en rapportering door de Auditdienst Rijk en de Algemene Rekenkamer van situaties waarin ministeries op al te flagrante wijze onder de BIT-toetsing uit komen zou voldoende moeten zijn om deze situaties te voorkomen.

De Toezichtsraad ziet geen meerwaarde in het geven van een opsporingsbevoegdheid aan het BIT om zelfstandig situaties op te sporen waarin ministeries onterecht projecten niet aanmelden.

Vorenstaande betekent wel dat het intensiveren van de op dit gebied recentelijk door het BIT ingezette initiatieven een verdere aanslag betekent op de beschikbare capaciteit.

Toetsproces

Aanbeveling 4: Verbeter de communicatie over de voortgang en planning van de toetsen, zodat hier meer duidelijkheid ontstaat. Probeer daar waar mogelijk ook de doorlooptijd van de toetsen te verkorten, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de toetsen.

De Toezichtsraad onderschrijft deze aanbeveling. Transparantie in voortgang en planning van toetsingen met duidelijke mijlpalen en deadlines voor beide partijen heeft niet alleen een positief effect op de acceptatie van het uitvoeren van toetsingen maar tevens op het aanmelden van projecten.

Aanbeveling 9: Agendeer de mogelijkheid om het BIT een recht van naschrift te geven op beleidsreacties bij BIT-toetsen. Het BIT kan dat recht gebruiken om aan te geven of departementen de goede maatregelen voorstellen om aanbevelingen van het BIT (daadwerkelijk) op te volgen.

De Toezichtsraad onderschrijft deze aanbeveling ten zeerste en gaat hierover graag in gesprek met u.

Aanbeveling 10: Bied in rapportages altijd aan om de bevindingen die zijn geconstateerd, nader toe te lichten in een technische briefing aan de Tweede Kamer.

De Toezichtsraad onderschrijft deze aanbeveling ten zeerste aangezien hiermee de inzichtelijkheid van de uitkomsten van de toetsing en de gegeven aanbevelingen wordt vergroot.

Slotopmerking

De Toezichtsraad deelt de zorg van AEF inzake de kwetsbaarheid van het BIT door de éénhoofdige leiding, zoals is toegelicht op pagina 23. De Toezichtsraad wenst hieromtrent met u in overleg te treden.

Met vriendelijke groet,
Namens de Toezichtsraad BIT